

13:3

Kommun - som genom utfärdade bestämmelser för brukande av den allmänna va-anläggningen åtagit sig att i viss utsträckning svara för underhållet av va-ledningar innanför fastighets tomtgräns - har ansetts oförhindrad att frånträda detta åtagande genom att i nya allmänna bestämmelser föreskriva att förbindelsepunkt skall vara belägen 0,5 m utanför fastighets gräns.

O.E. ägde en fastighet i förutvarande Årsunda kommun. Efter kommunsammanläggning 1.1.1971 ingår Årsunda i Sandvikens kommun. Fastigheten är bebyggd med ett enfamiljshus och ligger inom verksamhetsområdet för kommunens allmänna va-anläggning. År 1960 utförde kommunen huvudledningar och servisledningar för vatten och avlopp fram till boningshuset på fastigheten. Servisledningarna fick inom fastigheten en längd av 36 meter. Fastighetsägaren fick själv bekosta endast den ledningsdraging som avsåg de två sista metrarna fram till husgrunden. Anslutning skedde till såväl vatten som avlopp. -- Årsunda kommun antog 24.9.1962 allmänna bestämmelser för anslutning till kommunens vatten- och avloppsledningar, vilka bl.a. innehöll följande föreskrift (9 §): "För underhåll och skötsel av servisledning inom fastighet svarar fastighetens ägare. Kommunen svarar däremot för underhåll och skötsel av servisledning intill 2 meter från husvägg." -- Kommunfullmäktige i Sandviken beslöt 6.12.1971 att "-med upphävande av tidigare för va-verken inom olika delar av Sandvikens kommun gällande bestämmelserna i reglementen och/eller enligt tillämpad praxis" - antaga allmänna bestämmelser för brukande av Sandvikens kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning, ABVA, att gälla från 1.1.1972. ABVA innehåller under punkt 5 följande bestämmelse: "Om förbindelsepunkter gäller att sådana för fastighet, vars va-installation senast den 1 januari 1971 blivit kopplad till den allmänna anläggningen, är belägna på befintliga ledningar 0,5 meter utanför fastighetens gräns, om ej va-verket föreskrivit annat, och för annan fastighet har de plan- och höjdlägen som va-verket för varje fastighet särskilt bestämmer." - I samband med antagandet av ABVA beslöt kommunfullmäktige "att kostnadsfritt på berörd fastighet överföra de servisledningar som vid bestämmande av förbindelsepunktens läge icke kommer att tillhöra den allmänna anläggningen."

O.E. yrkade att Va-nämnden måtte förklara kommunen skyldig att sörja för skötsel och underhåll av servisledningarna för renvatten och spillvatten till hennes fastighet intill ett avstånd av två meter från husvägg. Såsom grund för denna talan anförde hon: Årsunda kommun har på sin tid genom 9 § i förutnämnda allmänna bestämmelser åtagit sig skyldigheten att svara för skötsel och underhåll av servisledning intill två meter från husvägg. Bestämmelsen tog visserligen sikte endast på avloppsledningar, men i praxis har den gällt även för renvattenledningar. Den nya kommunen äger inte genom ändring av de allmänna bestämmelserna friskriva sig från de övertagna skyldigheterna.

Kommunen bestred bifall till O.E:s talan och anförde: I enlighet med 1971 års allmänna bestämmelser har förbindelsepunkten förlagts till befintliga ledningar 0,5 meter utanför fastighetens gräns. Kommunen svarar inte för servisledning mellan bostadshuset och förbindelsepunkten. Va-lagstiftningen

hindrar inte kommunen att ändra de allmänna bestämmelserna på sätt som skett. Kommunen har ej heller genom särskilt avtal åtagit sig större ansvar för fastighetens servisledningar än som framgår av de vid varje tidpunkt gällande allmänna bestämmelserna. Det ifrågasätts dock inte att den av O.E. åberopade regeln om avloppsledningar i Årsunda kommuns allmänna bestämmelser har tillämpats även beträffande renvattenledningar.

Va-nämnden yttrade:

De skyldigheter som enligt lag åvilar huvudman för allmän va-anläggning innebär bl.a. att huvudmannen i regel har att dra fram rörledningar till omedelbar närhet av fastighet, vars ägare skall bruka anläggningen, samt att svara för underhållet av sådana ledningar. Föreskriften i 9 § allmänna bestämmelserna för anslutning till Årsunda kommuns va-nät att kommunen svarar för underhåll och skötsel av servisledning för avlopp intill två meter från husvägg - vilken föreskrift ostridigt tillämpats även såvitt gäller servisledning för renvatten - innefattar alltså ett åtagande från kommunens sida som går utöver huvudmannens lagenliga skyldigheter. Åtagandet kan inte tilläggas den verkan att huvudmannen därigenom frånhänt sig rätt att framdeles utfärda bestämmelser av annan innebörd.

Vad Sandvikens kommun såsom huvudman för anläggningen bestämt i fråga om belägenheten av förbindelsepunkterna för vatten- och avloppsledningarna till fastigheten strider ej mot de nya allmänna bestämmelser för brukande av va-anläggningen som kommunen antagit och är ej heller oförenlig med den i 13 § lagen (1970: 244) om allmänna vatten- och avloppsanläggningar meddelade bestämmelsen att förbindelsepunkt, om ej särskilda skäl föranleder annat, skall vara belägen i fastighets omedelbara närhet. Beslutet att förlägga förbindelsepunkterna 0,5 m utanför fastighetens gräns innebär, såvitt nu är i fråga, att servisledningarna från respektive förbindelsepunkt till boningshuset fortsättningsvis ej kommer att till någon del ingå i den allmänna anläggningen och att huvudmannen således ej längre är skyldig att svara för underhåll och skötsel av dessa ledningssträckor. På grund härav och då kommunen, enligt vad som anförts förut, varit lagligen oförhindrad att frånträda det åtagande som Årsunda kommun på sin tid gjort i underhållsfrågan, kan O.E. inte vinna bifall till sin talan i målet.

Va-nämnden lämnade O.E:s talan utan bifall.

Beslut: 1974-07-16, BVA 26

Mål nr: VA 48/72

O.E. fullföljde talan och yrkade i Vattenöverdomstolen - under påståendet att Sandvikens kommun ej ägt rätt att vare sig till fastighetsägare överlåta servisledningar eller ensidigt fransäga sig ansvaret för ledningarnas underhåll och skötsel - bifall till sin vid Va-nämnden förda talan.

Kommunen bestred ändring.

Vattenöverdomstolen yttrade:

Vid sammanläggningen av Årsunda och Sandvikens kommuner övergick den skyldighet, som dessförinnan kan ha åvilat Årsunda kommun att svara för underhåll och skötsel av servisledningar intill 2 m från brukares husvägg, på Sandvikens

kommun i egenskap av huvudman för kommunens allmänna va-anläggning. Enligt punkt 4 i övergångsbestämmelserna till lagen (1970:244) om allmänna vatten- och avloppsanläggningar (VAL 70) har det ålegat Sandvikens kommun i dess nämnda egenskap att före 1.7.1972 bestämma förbindelsepunkt för sådan fastighet, beträffande vilken avgiftsskyldighet uppkommit enligt lagen (1955:314) om allmänna vatten- och avloppsanläggningar, i enlighet med 13 § VAL 70. Den av Sandvikens kommun antagna föreskriften om förbindelsepunkts läge utgör ett fullföljande av nyssnämnda skyldighet. En tillämpning av denna föreskrift beträffande fastigheten innebär med hänsyn till innehållet i 14 § första stycket VAL 70, såsom Va-nämnden angivit, att servisledningarna från respektive förbindelsepunkt till boningshuset fortsättningsvis ej kommer att till någon del ingå i den allmänna anläggningen och att huvudmannen således ej längre är skyldig att svara för underhåll och skötsel av dessa ledningssträckor.

Kommunfullmäktiges i samband med antagande av ABVA fattade beslut att kostnadsfritt överföra vissa servisledningar på berörda fastigheter saknar betydelse i förevarande sammanhang och synes ej kunna tilläggas annan innebörd än att kommunen därigenom förklarat sig inte ha krav på ersättning för de ledningsdelar, som genom bestämmandet av förbindelsepunkt ej längre kommer att tillhöra den allmänna anläggningen.

På grund av vad sålunda anförts finner Vattenöverdomstolen i likhet med Va-nämnden att O.E. inte kan vinna bifall till sin talan om förpliktande för kommunen att sörja för skötsel och underhåll av servisledningarna på sträckan mellan 2 m från husvägg till 0,5 m utanför fastighetens gräns.

Vattenöverdomstolen fastställde det slut vartill Va-nämnden kommit.

En ledamot anförde till utveckling av sin mening: "En tillämpning av punkt 5 i Allmänna bestämmelser för brukande av Sandvikens kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning, innebärande förläggning av förbindelsepunkten för fastigheten till en punkt på befintliga ledningar 0,5 m utanför fastighetens gräns, medför att servisledningarna på sträckan mellan denna punkt och en punkt 2 m från husvägg fränkskiljes den allmänna va-anläggningen, i följd varav kostnaden för underhåll och skötsel av servisledningarna på samma sträcka överförs från kollektiv finansiering inom va-anläggningen till O.E.

Denna av kommunen åsyftade ekonomiska omreglering hänför sig inte till villkoren för O. E:s fortsatta brukande av den allmänna va-anläggningen utan till omfattningen av denna anläggning. Föreskriften om förbindelsepunktens läge är därför icke av sådan karaktär som allmänna bestämmelser för allmän va-anläggnings brukande, meddelade enligt 22 § lagen (1970:244) om allmänna vatten- och avloppsanläggningar (VAL 70). Av O.E:s skyldighet att ställa sig till efterrättelse sådana allmänna bestämmelser och ändringar däri följer alltså icke att hon skulle vara skyldig att underkasta sig den med förbindelsepunktens angivna förläggning åsyftade omregleringen.

Förbindelsepunkten för fastigheten har emellertid, med tillämpning av punkt 4 i övergångsbestämmelserna till VAL 70, varit att bestämma i enlighet med 13 § VAL 70. Föreskrifterna i denna paragraf om var en förbindelsepunkt skall förläggas avser det fall att förbindelsepunktens läge fastställts innan vederbörande fastighets ledningar inkopplas till den allmänna va-anläggningen och föreskriver att förbindelsepunkten skall vara belägen i fas-

tighetens omedelbara närhet. Innebörden av hänvisningen i lagens övergångsbestämmelser till 13 § VAL 70 får antagas vara att fastighet, för vilken uppkommit avgiftsskyldighet enligt lagen (1955:314) om allmänna vatten- och avloppsanläggningar (VAL 55), i detta sammanhang icke skall behandlas annorlunda än en fastighet som enligt VAL 70 skall inkopplas till allmän va-anläggning, att huvudmannens skyldigheter avseende ledningarna till en redan enligt VAL 55 avgiftsskyldig fastighet sålunda numera inte sträcker sig längre än intill fastighetens omedelbara närhet samt att någon kompensation till fastighetsägaren för förmån som må frånhändas honom genom en sådan begränsning av huvudmannens skyldigheter icke skall ifrågakomma."

Dom 1975-05-26, Avd. 1, DT 6

Mål nr: T 36/74

Litteratur: prop. 1970:118 s. 141 f

Bouvin-Hedman s. 87 f